

**ACORD 42/2020, de 30 d'abril, del Ple
del Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

D'aprovació de l'Informe 70/2020, de 23 d'abril, de l'Àrea de Continguts, *Continguts a YouTube i xarxes socials que promocien productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19 (2)*

Amb l'Acord 71/2018, d'11 de juliol, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya va aprovar l'Informe 44/2018, de 29 de juny, de l'Àrea de Continguts, *Anàlisi de la presència de desinformació en línia sobre el càncer*.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) iniciava una línia de treball d'anàlisi de continguts relacionats amb l'àmbit de la salut difosos mitjançant les plataformes d'intercanvi de vídeos, que poden contenir discursos desinformadors.

Atesa la continuïtat d'aquesta línia de treball, mitjançant l'Acord 104/2019, de 20 de novembre, es va aprovar l'Informe 30/2019, de 18 novembre, de l'Àrea de Continguts, *El discurs antivacunes a internet*.

El de la salut és un àmbit especialment sensible quan es parla de desinformació.

Aquesta línia de treball respon als nous àmbits de preocupació i actuació dels organismes de regulació audiovisual d'arreu i que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, membre de les principals xarxes internacionals d'organismes reguladors en comunicació audiovisual, comparteix.

Una preocupació que, en sentit ampli, se centra en els processos de configuració del que s'anomena *desinformació mitjançant internet*, i una actuació que gira entorn d'un doble eix: sobre l'eix dels continguts difosos i sobre l'eix de l'educació mediàtica.

Les nostres actuacions sobre desinformació en línia en matèria de salut van començar amb el tractament del càncer abans que el de vacunes.

En aquest context, i arran de la crisi sanitària, el Ple del Consell, mitjançant l'Acord 35/2020, de 25 març, va aprovar l'Informe 51/2020, *Continguts a YouTube i xarxes socials que promocien productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19*.

Com a continuació d'aquest informe, l'Àrea de Continguts ha elaborat l'Informe 70/2020, de 23 d'abril, *Continguts a YouTube i xarxes socials que promocien productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19 (2)*.

L'objectiu d'aquest informe continua essent la detecció i l'anàlisi de continguts, publicats a YouTube en llengua oficial a Catalunya, que promocien productes o procediments de suposada eficàcia curativa de la COVID-19. L'informe analitza els continguts audiovisuals accessibles, sense cap mena de registre previ ni de verificació de la majoria d'edat de la persona usuària, a la plataforma d'intercanvi de vídeos YouTube. Analitza, també, la difusió d'aquests continguts a través de les xarxes socials, en concret de Twitter i Facebook.

És per això que el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha adoptat, per unanimitat, el següent

ACORD

1. Aprovar l'Informe 70/2020, de 23 d'abril, de l'Àrea de Continguts, *Continguts a YouTube i xarxes socials que promociónen productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19 (2)*, que s'adjunta a aquest acord com a part integrant.
2. Trametre aquest acord, juntament amb l'Informe 70/2020, de 23 d'abril, de l'Àrea de Continguts, *Continguts a YouTube i xarxes socials que promociónen productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19 (2)*, al president del Parlament i a la Mesa del Parlament, a la Comissió de Control de l'Actuació de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) i a la Comissió de Salut del Parlament de Catalunya, al Departament de Salut i al Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, al Ministeri de Sanitat, al Consell de Col·legis de Metges de Catalunya, al Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya, al Consell de Salut de Catalunya i a la Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat, Salut, Consum i Alimentació.

Barcelona, 30 d'abril de 2020

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari

INFORME 70/2020

Àrea de Continguts

Barcelona, 23 d'abril de 2020

**Continguts a YouTube i xarxes socials que
promocionen productes de suposada eficàcia
curativa de la COVID-19 (2)**

Índex

1. Objectiu de l'informe	5
2. Metodologia	5
2.1 Univers d'anàlisi	5
2.2 Sistema i criteris de cerca	5
3. Continguts localitzats	6
4. Anàlisi dels continguts	11
4.1 Productes que es presenten com a curatius	11
4.2 Tècniques que es presenten com a curatius.....	12
4.3 Plantes <i>medicinals</i> i remeis <i>casolans</i> que es presenten com a curatius	15
4.4 Presència de reclams de venda de productes	19
5. Missatges informatius en relació amb la COVID-19	20
6. Conclusió	23

1. Objectiu de l'informe

L'objectiu d'aquest informe és detectar i analitzar continguts, publicats a YouTube i a xarxes socials en llengua oficial a Catalunya, que promocionen productes o procediments de suposada eficàcia curativa de la COVID-19.

Amb aquest informe es continua el procediment sistemàtic d'observació i anàlisi de la presència d'aquesta tipologia de continguts que poden desinformar la població sobre la COVID-19, iniciat mitjançant l'Informe 51/2020, de 24 de març.

2. Metodologia

En aquest informe se segueixen els mateixos paràmetres metodològics que els utilitzats a l'Informe 51/2020, de 24 de març.

2.1 Univers d'anàlisi

L'informe analitza els continguts audiovisuals accessibles, sense cap mena de registre previ ni de verificació de la majoria d'edat de la persona usuària, a la plataforma d'intercanvi de vídeos YouTube i a les xarxes socials Twitter, Facebook i Instagram.

2.2 Sistema i criteris de cerca

La cerca de continguts s'ha efectuat entre els dies 27 de març i 3 d'abril de 2020.

La localització dels continguts analitzats en aquest informe s'ha efectuat a partir de:

- a) La cerca de diferents paraules i expressions clau al cercador específic de la plataforma d'intercanvi de vídeos.
- b) Els suggeriments que presenta la plataforma a partir dels resultats de les cerques.

3. Continguts localitzats

A partir dels criteris i el sistema de cerca, s'han localitzat els continguts següents:

Quadre 1. YouTube. Vídeos amb continguts que promocionen productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19

Plataforma	Títol	Canal	Visualitzacions	Data publicació	Durada	Contingut
YouTube	<i>El eucalipto fulmina al coronavirus por [nom propi]</i>	SALUD A LA CARTA	1.629.751	17/03/20	00:14:56	Una veu en <i>off</i> femenina afirma que l'eucaliptus actuaria com a cura, i també de manera preventiva, de la COVID-19.
YouTube	<i>CORONAVIRUS Y BIOMAGNETISMO</i>	<i>[nom propi]</i>	151.455	09/03/20	00:10:54	En format d'entrevista, un home que és presentat com a metge afirma que la COVID-19 es pot curar mitjançant el biomagnetisme i la bioenergètica.
YouTube	<i>Coronavirus</i>	<i>[nom propi]</i>	12.303	27/02/20	00:05:51	Un home recomana el biomagnetisme i l'homeopatia per eliminar el coronavirus de l'organisme.
YouTube	<i>ORO Y PLATA la VACUNA NATURAL contra el CORONAVIRUS (extracte vídeo 4)</i>	<i>[nom propi]</i>	10.820	17/02/20	00:11:56	Fragment d'un vídeo (emès originàriament en directe) en què un home presenta l'or i la plata col·loïdals com una cura natural contra la COVID-19 i exposa els nombrosos beneficis per a la salut que, segons diu, tindrien aquestes substàncies.
YouTube	<i>Ajuste biomagnético para Coronavirus</i>	Terapia electromagnética vitalista	7.935	20/03/20	00:57:56	Vídeo en format d'entrevista (emès originàriament en directe) on dos homes, un dels quals es presenta com a metge, expliquen els protocols per curar la COVID-19 amb l'anomenada "teràpia electromagnètica vitalista", basada en l'ús d'ozó i en l'aplicació d'imants sobre diferents parts del cos. A continuació donen resposta a les preguntes plantejades per les persones usuàries sobre la teràpia presentada.
YouTube	<i>TE De Limon con Bicarbonato Contra Coronavirus</i>	Conversando con Davinovid	7.638	20/03/20	00:02:22	Un home afirma que la ingesta diària de bicarbonat i llimona dissolt en aigua calenta elimina el coronavirus de l'organisme.

Plataforma	Títol	Canal	Visualitzacions	Data publicació	Durada	Contingut
YouTube	<i>Remedios sencillos para vencer al coronavirus por [nom propi]</i>	SALUD A LA CARTA	3.338	15/03/20	00:27:54	Una veu en <i>off</i> femenina aconsella el que anomena “remeis naturals” per combatre la COVID-19 (i altres malalties greus, com el càncer). En concret, el vídeo proposa sotmetre el cos a escalfor, per mitjà d’un bany calent o d’una sauna. També desaconsella la medicina farmacològica.
YouTube	<i>PAR BIOMAGNETISMO PARA EL CORONA VIRUS</i>	<i>[nom propi]</i>	4.425	19/03/20	00:02:56	Un home dona pautes concretes per tal de curar la COVID-19 mitjançant la tècnica denominada “par biomagnético”. A l’apartat textual del vídeo s’hi inclouen les dades de contacte per tal d’adquirir els imants presentats.
YouTube	<i>Coronavirus, zapper de [nom propi] cura</i>	LADY MY WAY	2.843	12/03/20	00:06:52	Una dona afirma que l’ús d’un aparell denominat “zapper” que actuaria mitjançant corrents elèctriques de baixa intensitat, permet eliminar el coronavirus del corrent sanguini. En el decurs del vídeo explica de manera detallada el funcionament de l’aparell i proporciona dades de contacte per tal d’adquirir-lo.
YouTube	<i>En vivo con [nom propi] 17 /2/20 (vídeo 3 sencer)</i>	<i>[nom propi]</i> Salud Real	628	17/02/20	02:00:28	Vídeo (emès originàriament en directe mitjançant el mateix canal) en què un home presenta l’or i la plata col·loïdals com una cura natural contra la COVID-19 i exposa els nombrosos beneficis per a la salut que, afirma, tindrien aquestes substàncies
YouTube	<i>CORONAVIRUS , ZAPPER Y ACLARACIONES</i>	LADY MY WAY	721	17/03/20	00:52	Una dona proposa la utilització d’un aparell denominat “zapper” que, segons afirma, curaria la COVID-19. El vídeo proporciona dades de contacte per tal d’adquirir-lo.
YouTube	<i>Para #covid 19 #coronavirus imanes y biomagnetismo</i>	Club mujer biomagnetista	2.354	19/03/20	00:09:10	Una dona explica com dur a terme l’anomenada tècnica del “par biomagnético” per tal de combatre la COVID-19, d’acord amb les indicacions del doctor <i>[nom propi]</i> que, afirma, en seria el descobridor.
YouTube	<i>Dominicana En Alemania Es Curada Del Kovid !9 x Millones Al Tiro</i>	Millones Al Tiro	441	28/03/20	00:06:40	Una dona explica la seva curació del coronavirus amb un remei casolà basat en la realització de gàrgares amb aigua tèbia, vinagre, bicarbonat i vitamina C.

Plataforma	Títol	Canal	Visualitzacions	Data publicació	Durada	Contingut
YouTube	<i>Biomagnetismo y Coronavirus (Explicado Dr. [nom propi])</i>	Magnetismo y Salud	3.586	23/03/20	00:10:54	En format d'entrevista, un home que és presentat com a metge afirma que la COVID-19 es pot curar mitjançant el biomagnetisme i la bioenergètica. Rèplica del vídeo <i>CORONAVIRUS Y BIOMAGNETISMO</i> del canal <i>[nom propi]</i> .
YouTube	<i>ALTERNATIVAS PARA COMBATIR MICROORGANISMOS PATÓGENOS: BACTERIAS, HONGOS Y VIRUS (Incluso COVID-19)</i>	<i>[nom propi]</i>	116	20/03/20	00:05:36	Un home presenta la plata col·loïdal i el biomagnetisme com a tractaments eficaços per curar el coronavirus, així com altres malalties.
YouTube	<i>Corona-virus Covi-d-19 (Pandemia) Protocolo de Actuación de Biomagnetismo Cuántico para sanar</i>	Neurobiomagnetismo Cuántico	22	29/03/20	00:33:12	Un home, que es presenta com professor de l'Institut d'Investigació del Biomagnetisme Quàntic de la Ciutat de Mèxic, explica el protocol d'actuació per tal de prevenir i contenir el coronavirus mitjançant el biomagnetisme. El vídeo proporciona les dades de contacte per tal que les persones usuàries puguin adquirir el manual on s'explica, de manera detallada, el protocol esmentat.

Quadre 2. Facebook. Vídeos amb continguts que promocionen productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19

Xarxa	Títol	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
Facebook	<i>Como sanarse del Corona virus en 15 minutos con el par biomagnético.</i>	El maravilloso universo de la magia	14/03/20	00:10:54	En format d'entrevista, un home que és presentat com a metge afirma que la COVID-19 es pot curar mitjançant el biomagnetisme i la bioenergètica. Rèplica del vídeo <i>CORONAVIRUS Y BIOMAGNETISMO</i> del canal de YouTube <i>[nom propi]</i> .
Facebook	<i>CORONAVIRUS Y DIÓXIDO DE CLORO</i>	<i>[nom propi]</i>	02/04/20	00:09:18	Un home vestit amb bata blanca i que es troba en el que sembla un laboratori científic afirma que el diòxid de clor és una solució "ràpida i efectiva" per eliminar la COVID-19.
Facebook	<i>En vivo con [nom propi]</i>	<i>[nom propi]</i>	17/02/20	01:54:23	Un home afirma que l'or i la plata col·loïdal són un remei eficaç contra la COVID-19.
Facebook	<i>Es que tomar este té mi gente compartirlo el video [...]</i>	<i>[nom propi]</i>	02/04/20	00:00:30	Una dona recomana la ingesta d'un te de gingebre, ceba, all, llimona i mel com a cura contra la COVID-19 i afirma que existeixen persones que han superat el virus gràcies a aquest remei.
Facebook	<i>Todos tengan Bicarbonato de Sodio, Vinagre y Limón y manos a la obra!!!!</i>	Barahona Villa-Central. Noticias RD	02/04/20	00:08:36	Una dona que s'identifica com a metgessa recomana a les persones amb símptomes de COVID-19 un remei per curar-se: la realització de gàrgares amb bicarbonat de sodi, vinagre i llimona. Segons afirma, existeixen testimonis que s'ha curat i països que tenen una baixa mortalitat perquè han fet servir aquest remei. Rèplica del vídeo <i>Coronavirus: Bicarbonato</i> del canal de YouTube Dr. <i>[nom propi]</i>
Facebook	<i>Sense títol (Entrevista a [nom propi])</i>	<i>[nom propi]</i>	30/03/20	00:17:32	Vídeo emès originàriament en directe en el perfil del seu protagonista en què és entrevistat telefònicament. L'home, que és presentat com a metge i creador del biomagnetisme, dona explicacions detallades sobre com aquesta tècnica permet curar la COVID-19.
Facebook	<i>Vinagre, bicarbonato y limón</i>	<i>[nom propi]</i>	31/03/20	00:05:14	Una dona explica la seva curació del coronavirus amb un remei casolà basat en la realització de gàrgares amb aigua tèbia, vinagre, bicarbonat i vitamina C.

Quadre 3. Twitter. Vídeos amb continguts que promocionen productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19

Xarxa	Tuit	Perfil	Data publicació (tuit)	Durada	Contingut
Twitter	<i>Gargaras de bicarbonato con lemon cada 20 minutos en agua tibia. Sino tiene lemon vitamins c</i>	<i>[nom propi] @l[nom propi]1959</i>	30/03/20	00:00:45	Una dona explica la seva curació del coronavirus amb un remei casolà basat en la realització de gàrgares amb aigua tèbia, vinagre, bicarbonat i vitamina C. Rèplica del vídeo publicat al perfil de Facebook <i>[nom propi]</i> sota el títol <i>Vinagre, bicarbonato y limón</i>

Quadre 4. Instagram. Vídeos amb continguts que promocionen productes de suposada eficàcia curativa de la COVID-19

Xarxa	Text que acompanya al vídeo	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
Instagram	Curando el miedovirus con el clorito de sodio y el científico <i>[nom propi]</i> . No le digas a nadie que te lo he enseñado yo #miedovirus # <i>[nom propi]</i> #coronaviruschile #despierta	<i>[nom propi]</i>	18/03/20	Sense dades	Publicació que consta de set continguts diferents. Quatre corresponen a fragments d'una mateixa entrevista a un home que apareix en el que sembla un laboratori científic i presenta el diòxid de clor i un aparell anomenat "Biotron" com a curatius de la COVID-19. Les tres publicacions restants corresponen a imatges on es poden llegir fragments d'un llibre publicat per l'entrevistat on s'explica el protocol per al subministrament de diòxid de clor en el cas de malalties víriques infeccioses.
	Coronavirus: Bicarbonato Dra. <i>[nom propi]</i> , MD Medical Doctor Doctor en Medicina 17 años de experiencia emergencias y medicina familia - YT: Dr. <i>[nom propi]</i> - FB: Dr. <i>[nom propi]</i> o <i>@[nom propi]</i> - <i>[adreça correu electrònic]</i> - <i>[adreça web]</i>	dr <i>[nom propi]</i>	03/04/20	00:08:36	Una dona que s'identifica com a metgessa recomana a les persones amb símptomes de COVID-19 un remei per curar-se: la realització de gàrgares amb bicarbonat de sodi, vinagre i llimona. Segons afirma, existeixen testimonis que s'ha curat i països que tenen una baixa mortalitat perquè han fet servir aquest remei. Rèplica del vídeo de YouTube <i>Coronavirus: Bicarbonato</i> publicat al perfil de Facebook Barahona Villa-Central. Noticias RD sota el títol <i>Todos tengan Bicarbonato de Sodio, Vinagre y Limón y manos a la obra!!!!</i> i del publicat al perfil de Twitter Debby <i>@hdebby2013</i> .

4. Anàlisi dels continguts

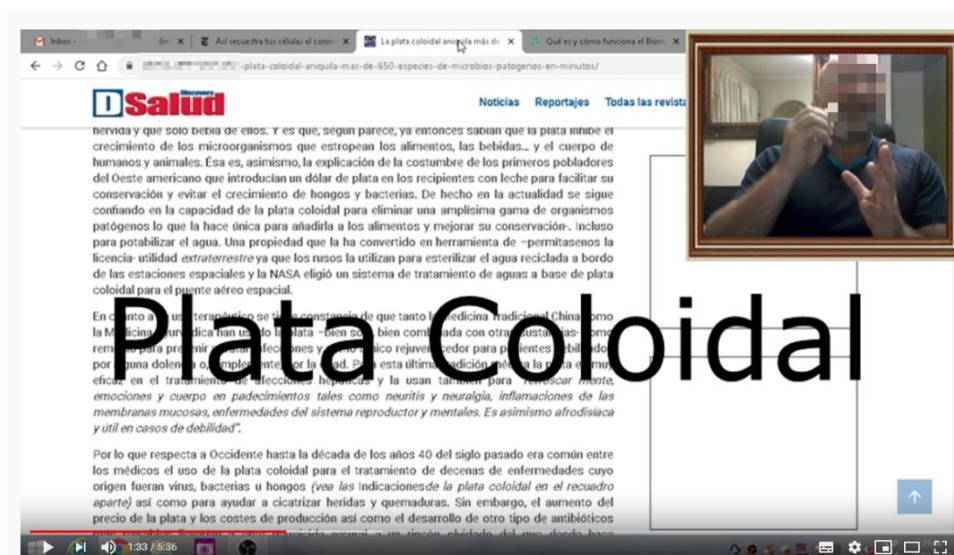
Els vídeos analitzats proposen productes o tècniques diverses que, segons s'afirma, serien eficaces per tractar la COVID-19.

4.1 Productes que es presenten com a curatius

Quant als productes, diversos vídeos presenten l'**or i la plata col·loidal** com un remei eficaç contra la malaltia i es qualifica de "vacuna":

"Vamos a hablar de la plata coloidal. Y es que sí, **la gran vacuna contra el coronavirus es el oro y la plata. Oro y plata coloidal se está descubriendo que son [...] la vacuna ideal** y la que se está utilizando en varios países ya. En Inglaterra, Suecia y Alemania. La única forma es plata coloidal. [...] Es muy misterioso que las personas que llegan a EUA, ellas han dicho que cuando llegan les dan un vasito con agua. [...] Pues señores, todo hace suponer que lo que está haciendo Estados Unidos para evitar que haya coronavirus en su país es darles plata coloidal a las personas."

(Vídeo a YouTube i Facebook *En vivo con [nom propi]* i vídeo a YouTube *ORO Y PLATA la VACUNA NATURAL contra el CORONAVIRUS*)

(Vídeo a YouTube *ALTERNATIVAS PARA COMBATIR MICROORGANISMOS PATÓGENOS: BACTERIAS, HONGOS Y VIRUS (Incluso COVID-19)*)

També s'han detectat vídeos on la presumpta solució per combatre la COVID-19 seria l'ús de **diòxid de clor**:

“La reciente pandemia del coronavirus COVID-19 demanda soluciones urgentes con enfoques nuevos. **Por ello, el dióxido de cloro (ClO 2) en solución acuosa en dosis bajas promete ser una solución ideal, rápida y efectiva que es presenta para la eliminación de este virus**”

“**Ya existen evidencias científicas de que el dióxido de cloro es eficaz en el coronavirus SARS-CoV-2, un virus base del COVID-19**”

(Vídeo a Facebook *CORONAVIRUS Y DIÓXIDO DE CLORO*)

4.2 Tècniques que es presenten com a curatives

Alguns dels vídeos analitzats promocionen tècniques de suposada eficàcia curativa del coronavirus com ara el **biomagnetisme**, és a dir, l'aplicació d'ímants en certes parts del cos per crear camps magnètics:

“Para recapitular, ¿El coronavirus, el COVID-19, puede ser tratado a través del biomagnetismo, a través de tele bioenergética? [respuesta de l'entrevistat] Sí, **puede ser detectable y tratable con biomagnetismo y sobre todo con bioenergética** y no importa el lugar, la distancia, ni el tiempo, porque el fenómeno es inmediato y se puede tratar cualquier persona.”

(Vídeo a YouTube *CORONAVIRUS Y BIOMAGNETISMO*)

“Te enseño dónde y cómo ponerte imanes para combatir al coronavirus según lo indica el [...] descubridor de la técnica par biomagnético. Él explica que aplicando uretra-uretra, se ayuda al cuerpo a eliminar los focos de acidez y alcalinidad extremos en el organismo y **en consecuencia el virus se va del cuerpo.**”

(Vídeo a YouTube *Para #covid 19 #coronavirus imanes y biomagnetismo*)

Així, en el marc d'aquesta tècnica, alguns vídeos donen pautes concrets per tal d'aplicar una sèrie d'ímants sobre diferents parts del cos de manera que, segons afirmen, curarien la COVID-19:

“Vamos a hablar acerca del coronavirus [...] Va a impactarlo con la parte negativa acá, en la garganta, aquí, por la angina. La parte negra topa en la parte derecha de mi garganta y la parte roja en la parte izquierda de mi garganta. Así por 30 minutos para que esa tos seca que da el virus desaparezca. [...] **Y si el virus llega al pulmón entonces hay que poner éste, el negativo, en el pulmón derecho.** El positivo, en el pulmón izquierdo, por 30 minutos, **para que el virus muera y la tos se elimine.**”

(Vídeo a YouTube *PAR BIOMAGNETISMO PARA EL CORONA VIRUS*)

“**Totalmente, es curable [...]** El COVID-19 se aloja en la uretra, que es la parte final del conducto urinario. Y eso no lo han tomado en cuenta, que también por ahí se puede infectar el paciente [...] **Con un par de imanes de baja intensidad. Colocando el imán en la uretra nos acusa la presencia del patógeno y colocando dos imanes, uno positivo y otro negativo, logramos erradicar el patógeno.**”

(Vídeo a Facebook *Sense títol (Entrevista a [nom propi])*)

En ocasions, la tècnica suposadament curativa basada en imants es presenta sota noms específics, com ara “**teràpia electromagnètica vitalista**”:

“Se toma el imán que sea compatible con la energía del enfermo, y se pregunta si se puede programar con su energía para introducir el ozono, el superoxígeno, porque ese destruye las bacterias, los virus y a todos los patógenos. [...] **Sobre todo, yo pienso que los puntos vitalistas ahí serían sobre las vías respiratorias. La programación de esa manera es, y se programa para que el ozono se introduzca, y claro que lo va a atacar y lo va a matar al COVID-19**”

(Vídeo a YouTube *Ajuste biomagnético para Coronavirus*)

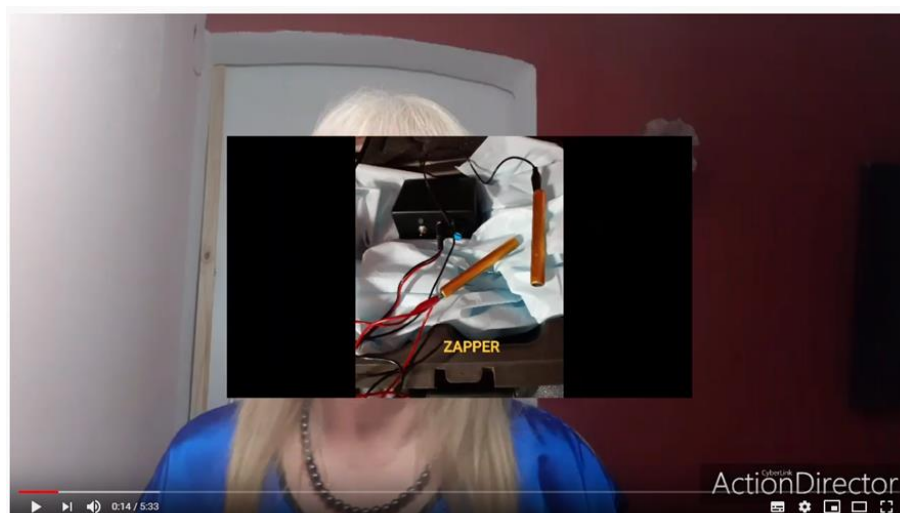

(Vídeo a Facebook *Como sanarse del Corona virus en 15 minutos con el par biomagnético*)

Diversos vídeos proponen la utilització d'un **aparell** que, suposadament, eliminaria aquest virus de l'organisme ja sigui mitjançant freqüències de so o corrents elèctriques de baixa intensitat:

“La gente está con un pánico terrible con esto del coronavirus y bueno quizás no están bien informados [...] Yo quiero contarles que tomando vitamina C y **usando este aparato que se llama zapper [...]** produce una corriente eléctrica bajísima, pero que al entrar en nuestro sistema sanguíneo [...] va a matar bacterias, virus, hongos, parásitos, todo lo que esté mal en nuestro cuerpo, que esté provocando alguna dolencia, lo va a matar. Se ha comprobado científicamente que los electrocuta [...] y es tan simple como comprarlo y usarlo.”

(Vídeo a YouTube *Coronavirus, zapper de [nom propi], cura*)

“Este aparato trabaja con ondas muy bajas, de baja frecuencia con una resonancia que, como les decía, es igual a de los patógenos. Y es por eso que es posible, según me dicen muchos subscriptores, **es muy posible poder terminar con el virus**, este famoso COVID-19. [...] **Entonces, que quede claro que con el zapper se puede curar el COVID-19 o el famosos coronavirus.**”

(Vídeo a YouTube *CORONAVIRUS, ZAPPER Y ACLARACIONES*)

4.3 Plantes *medicinals* i remeis *casolans* que es presenten com a curatius

Alguns vídeos proposen pràctiques i productes que, en el discurs que desenvolupen, s'associen a remeis casolans o tradicionals.

Quant a **les pràctiques**, se'n proposen, per exemple, els banys d'aigua calenta, que matarien els virus mitjançant la calor:

“Al igual que al cáncer, al coronavirus no le gusta el calor. Por eso los baños en bañeras de **agua caliente con sal marina y la sauna son un par de efectivos remedios sencillos para vencer a los dos.**”

(Vídeo a YouTube *Remedios sencillos para vencer al coronavirus por [nom propi]*)

Quant a productes, diversos vídeos presenten **la ingesta de bicarbonat juntament amb altres substàncies** com ara el vinagre, la vitamina C o la llimona com un suposat remei eficaç contra la malaltia. Per exemple:

“El mensaje que me llegó es que dice que en Israel no ha llegado el virus, el coronavirus. Entonces, en este mismo mensaje, me da la receta de cómo eliminar el [...] coronavirus del cuerpo. **Y dice que coja limón, que coja bicarbonato, lo caliente en agua [...] Y después que usted lo caliente, le echa limón y se tome siempre ese té de bicarbonato con limón.** Siempre hágalo moderado. **Un poquitico de bicarbonato con limón y tómese ese té caliente todas las tardes. Dice el mensaje que eso elimina el virus coronavirus del cuerpo y lo mata [...]**”

(Vídeo a YouTube *TE De Limon con Bicarbonato Contra Coronavirus*)

“**Hacer gárgaras de bicarbonato de sodio con limón, gárgaras de bicarbonato de sodio calientes. Ya está descubierto. Al virus no le gusta el caliente.** Extremo, extremidades caliente. Por eso yo les digo.”

(Vídeo a Facebook i Twitter *Vinagre, bicarbonato y limón*)

L'ús de plantes medicinals, com l'**eucaliptus en forma de bafs o begut**, també es proposa com a cura del coronavirus:

“Todo lo que previene cura, si el eucalipto sirve para prevenir la infección por este coronavirus pues también puede servir en gran manera para curarlo, porque el virus puede morir ante la presencia de los componentes terapéuticos que tiene esta maravillosa planta medicinal, **el eucalipto fulmina al coronavirus.**”

(Vídeo a YouTube *El eucalipto fulmina al coronavirus por [nom propi]*)

En altres vídeos es recomana un **te calent** a base de gingebre, ceba, all, mel i llimona com a cura:

“Señores, tienen la medicina en sus manos. **El té de jengibre, cebolla roja, ajo, limón y miel, dos veces al día, bien caliente.** Hay personas que han testificado de esto y es muy real. Yo lo tomo todos los días porque me gusta. Pero **había una familia infectada y es lo que está tomando y la familia ha estado mejorando de una manera increíble, impresionante. Así que ustedes ya saben: limón, jengibre, cebolla roja, ajo y miel, dos veces al día**”

(Vídeo a Facebook *Es que tomar este té mi gente compartirlo el video [...]*)

4.4 Presència de reclams de venda de productes

Alguns dels vídeos també inclouen dades que **permeten adquirir els productes** presentats com a curatius de la COVID-19. Per exemple:

Descripció

Somos una empresa dedicada a la fabricación de equipos electrónicos para terapias alternativas.

Mándanos un whats al [00 2001519](https://www.whatsapp.com/channel/00251300000000000000)

(Vídeo a YouTube *Ajuste biomagnético para Coronavirus*)

(Vídeo a YouTube *CORONAVIRUS, ZAPPER Y ACLARACIONES*)

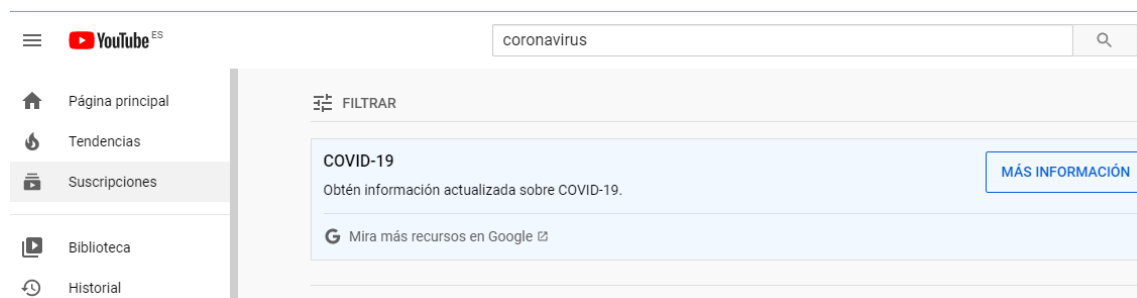
“Este manual [*el mostra en pantalla*] contiene todos los pares [*en referència als “pares biomagnètics”*], los pares creados por varias escuelas, nuestra escuela, la escuela del maestro [*nom propi*] y otros terapeutas [...]. Si quisieran el manual escribanos al correo electrónico [*adreça electrònica*] y se los enviamos de manera electrónica.”

(Vídeo a YouTube *Corona-virus Covi-d-19 (Pandemia) Protocolo de Actuación de Biomagnetismo Cuántico para sanar*)

5. Missatges informatius en relació amb la COVID-19

Les diferents plataformes analitzades inclouen missatges diversos que donen accés a informació actualitzada sobre la COVID-19 provinent de fonts oficials.

A **YouTube**, les cerques vinculades a la COVID-19 presenten un advertiment previ que dona accés a una web específica del Ministeri de Sanitat amb recomanacions sanitàries i de salut pública sobre la pandèmia:

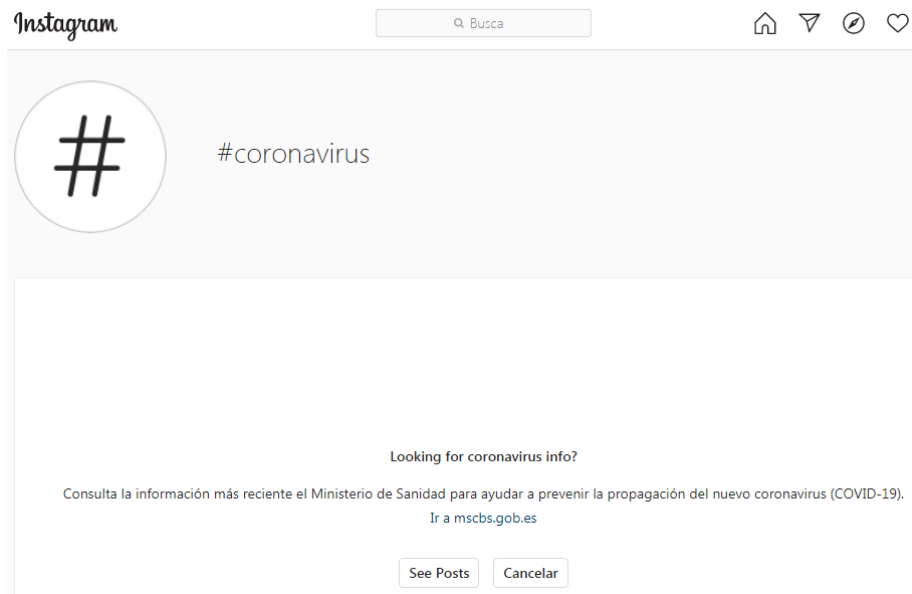

Aquest missatge també apareix a la part inferior dels vídeos amb continguts vinculats al virus.

De forma similar, a **Twitter** les cerques relacionades amb el mot *coronavirus* presenten una entrada prèvia d'alerta per part del Ministeri de Sanitat, lligat al hashtag @SaludPublicaEs i amb un enllaç al seu web:

Instagram també inclou un missatge informatiu quan es realitza una cerca vinculada a la COVID-19 amb el mateix enllaç al web del Ministeri de Sanitat:

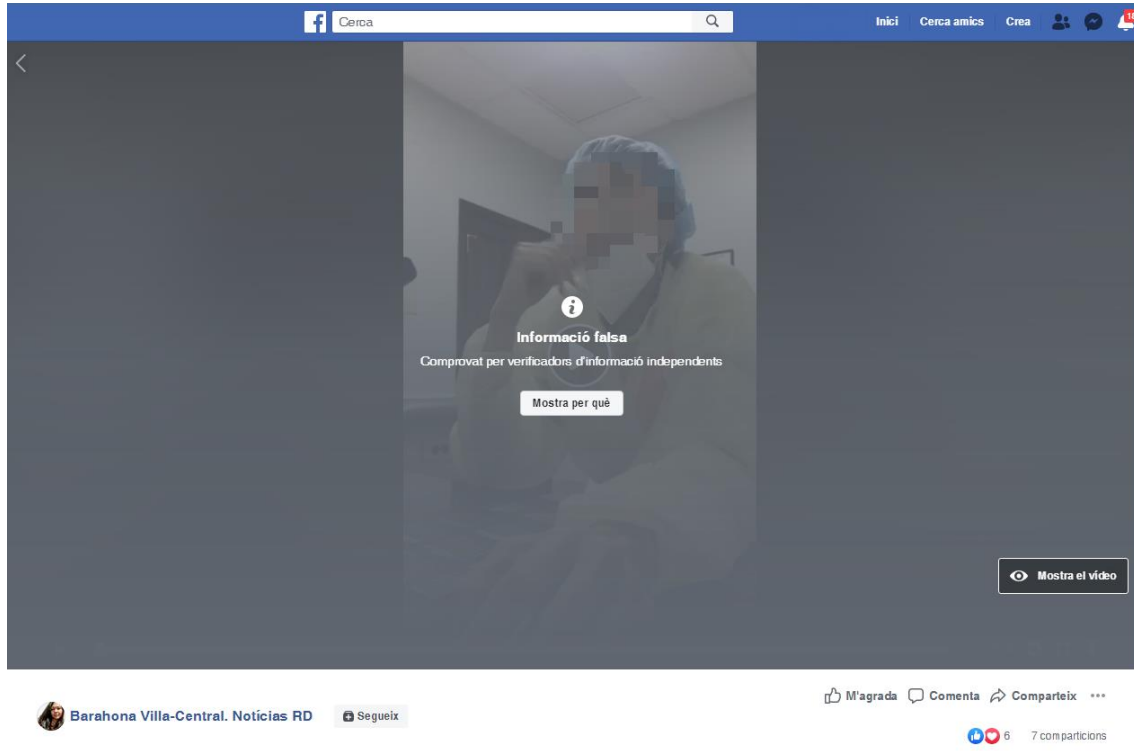

En el cas de **Facebook**, s'hi inclou un missatge que dona accés a una pàgina de la plataforma identificada com a *Centro de información sobre el coronavirus (COVID-19)* amb consells de prevenció orientats a aturar la propagació de la malaltia:

A més, en aquesta xarxa social apareix una sobreimpressió prèvia en aquells continguts que han estat identificats com a informació falsa, tot i que se'n permet el visionament:

“Informació falsa. Comprovat per verificadors d'informació independents”

6. Conclusió

L'anàlisi representa una aproximació a la presència a internet de la promoció de productes i tècniques, suposadament curatives, de la COVID-19, tant a la plataforma YouTube com a les principals xarxes socials (Facebook, Twitter i Instagram).

Així, s'han detectat un total de 26 vídeos, 16 a la plataforma YouTube i 10 a xarxes socials com Facebook, Twitter i Instagram. El fet que alguns d'aquests vídeos siguin coincidents mostra com la rèplica de continguts entre les diferents xarxes analitzades és un fenomen habitual. És per això que l'audiència real d'aquests continguts (més d'1,1 milions de visualitzacions només a YouTube) és difícil de quantificar, tant per la ràpida disseminació mitjançant les diferents plataformes i xarxes, com per la dificultat de comptabilitzar la possible difusió dins d'entorns o grups privats.

Val a dir que la recerca també ha constatat diferents estratègies contràries a la difusió d'aquests continguts. Així, les diferents plataformes analitzades inclouen missatges diversos que donen accés a informació actualitzada sobre la COVID-19 provinent de fonts oficials. A més, Facebook disposa d'una pàgina específica a la plataforma amb consells de prevenció de la malaltia i YouTube ha retirat alguns d'aquests continguts (que ja no figuren entre els analitzats).

Pel que fa al contingut dels vídeos analitzats, els productes i les tècniques presentats com a curatius de la COVID-19 són de naturalesa diversa.

D'una banda, es proposen productes i tècniques específics com el diòxid de clor o bé l'or i la plata col·loïdals; o bé l'ús del biomagnetisme o d'aparells diversos que, mitjançant diferents tècniques, eliminarien el virus de l'organisme.

De l'altra, es promouen suposats remeis que es presenten com a "tradicionals" o "casolans" com la ingesta de bicarbonat, l'ús de diferents plantes suposadament medicinals com el te calent o l'eucaliptus, o pràctiques com els banys amb aigua cal.

En ambdós casos, es constata l'absència de referències científiques que els avalin.

En alguns casos, es proporcionen dades de contacte que permeten l'accés a la compra d'aquests productes o serveis.